

Amsterdam, 29 oktober 2019

Onderwerp: Begrotingsbehandeling Defensie

Geachte leden van de Vaste commissie voor Defensie,

Ter voorbereiding van de begrotingsbehandeling 2020 van het ministerie van Defensie brengen wij twee punten onder uw aandacht over die een gezonde, digitaal transparante overheid in de weg staan.

Het ministerie van Defensie kent een bijzondere status binnen de Nederlandse maatschappij. U zult als lid van de commissie Defensie als geen ander begrijpen dat de maatschappij recht heeft op transparantie, maar dat het delen van data die de staatsveiligheid in het gedrang brengt niet wenselijk is.

Toezichthouders, zoals u, maar ook journalisten en onderzoekers, kunnen hun taak niet naar behoren uitvoeren wanneer zij geen toegang hebben tot relevante informatie. De recente onthullingen over burgerslachtoffers door Nederlandse luchtaanvallen maken de noodzaak voor meer openbaarheid nogmaals duidelijk.

Daarom is het noodzakelijk dat het ministerie van Defensie een open en transparante overheid serieus neemt, en in ieder geval:

1. De Rijksbrede Data-inventarisatie grondig aanpakt en meer open data sets publiceert in 2020.
2. Een Open Data Coördinator aanstelt die het proces naar meer transparantie kan begeleiden.

Geen ambitie bij Rijksbrede data-inventarisatie

Het ministerie van Defensie publiceert veel minder dan collega-ministeries in Nederland. In de data-inventarisatie van 2018 heeft het ministerie van Defensie slechts 14 datasets opgenomen. Ook lijken ze geen ambitie te tonen op het meer publiceren, aangezien ze geen enkele dataset hebben aangemerkt als in behandeling tot publicatie. Hiermee blijft het ministerie ver achter in de Rijksbrede data-inventarisatie.

We hebben grote zorgen dat de minister van Defensie beloftes van meer transparantie niet nakomt. Op feitelijke vragen gesteld tijdens de begrotingsbehandelingen voor 2020 op het gebied van transparantie heeft de minister niet, onvolledig of ontwijkend beantwoord. Daarnaast reageert het ministerie afwijzend op aanvragen tot informatie. Steevast wordt de informatie als 'te staatsonveilig' bestempeld om te publiceren. Dit terwijl bondgenoten Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten transparanter zijn en soortgelijke informatie wel publiceert. Deze discrepantie zorgt voor onduidelijkheid en roept extra vragen op.

Door deze gesloten houding lijkt het ministerie van Defensie transparantie tegenover staatsbelang te plaatsen. Een onterechte tegenstelling, want transparantie komt het toezicht op, de integriteit van en het vertrouwen in het ministerie ten goede. Een ministerie dat 11 miljard uit de gemeenschappelijke middelen krijgt in 2020 moet transparant zijn over waar het geld aan uitgegeven wordt, hoe het beleid wordt vormgegeven en wat de resultaten zijn.

Open-Data coördinator

Tegelijkertijd wil Open State Foundation niet voorbijgaan aan de eventuele zorgen die het ministerie van Defensie heeft op het gebied van capaciteit. Om een goede balans te kunnen vinden tussen staatsveiligheid en transparantie, is het belangrijk dat het ministerie een Open-Data coördinator aanstelt. De begroting van 2020 wijst uit dat er meer budget beschikbaar wordt gesteld voor het ministerie van Defensie. Een deel van geld moet worden gereserveerd om eerder toegezegde mate transparantie aan te jagen en te vergroten.

Deze Open Data-coördinator vormt de centrale spil in het toegankelijk maken van informatie van het ministerie van Defensie. Door deze interne functie kan het ministerie stapsgewijs werken naar een mate van transparantie waar de maatschappij recht op heeft.

Deze persoon kan haar voordeel doen met de ervaring van het door het ministerie van Binnenlandse Zaken gecoördineerde Leer- en Expertisepunt Open Overheid, en bij bondgenoten in het buitenland inspiratie opdoen.

Wij hopen bovenstaande punten onder de aandacht wil brengen tijdens de begrotingsbehandeling Defensie. Hiermee steunt u een transparante overheid en de versterking van de democratische rechtsstaat.

We zijn beschikbaar voor een nadere toelichting van deze punten, en kijken uit naar uw reactie.

Hoogachtend

Wilma Haan,

Directeur
Open State Foundation

Over Open State Foundation

Open State Foundation werkt als onafhankelijke stichting aan digitale transparantie door publieke informatie als open data beschikbaar te krijgen en deze toegankelijk te maken voor hergebruikers. We zijn ervan overtuigd dat dit de democratie versterkt en wezenlijke maatschappelijke en economische waarde creëert. We richten ons namens hergebruikers voornamelijk op data rondom verkiezingen, besluitvorming, geldstromen en prestaties van de publieke sector.